

Kyberšikana na sociálních sítích u žáků vybraných středních škol

Bakalářská práce

Studijní program:

B7506 Speciální pedagogika

Studijní obor:

Speciální pedagogika pro vychovatele

Autor práce:

Barbora Zahejská

Vedoucí práce:

PaedDr. Jana Paukertová, Ph.D.

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Zadání bakalářské práce

Kyberšikana na sociálních sítích u žáků vybraných středních škol

Jméno a příjmení: **Barbora Zahejská**
Osobní číslo: **P17000751**
Studijní program: **B7506 Speciální pedagogika**
Studijní obor: **Speciální pedagogika pro vychovatele**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**
Akademický rok: **2018/2019**

Zásady pro vypracování:

Cíl bakalářské práce: Popis a analýza kyberšikany na sociálních sítích u žáků středních škol a zjistit v jaké míře se jev vyskytuje.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Dotazník.

Při zpracování bakalářské práce budu postupovat v souladu s pokyny vedoucí práce.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

BENDL, S., 2003. Prevence a řešení šikany ve škole. Praha: ISV. ISBN 80-86642-08-9.
ČERNÁ, A., ed. 2013. Kyberšikana: průvodce novým fenoménem. Praha: Grada. ISBN 978-80-210-6374-7.
KOLÁŘ, M., 2005. Bolest šikanování: cesta k zastavení epidemie šikanování ve školách. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7367-014-3.
MARTÍNEK, Z., 2009. Agresivita a kriminalita školní mládeže. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2310-5.
ROGERS, V., 2011. Kyberšikana: pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-984-2.

Vedoucí práce:

PaedDr. Jana Paukertová, Ph.D.
Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání práce:

3. dubna 2019

Předpokládaný termín odevzdání:

30. dubna 2020

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

Ing. Zuzana Palouňková, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

19. května 2020

Barbora Zahejská

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce PaedDr. Janě Paukertové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady po celou dobu psaní práce. V neposlední řadě patří poděkování všem žákům středních škol za ochotu při vyplňování dotazníků.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá kyberšikanou na sociálních sítích u žáků vybraných středních škol. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je podrobně zpracováno téma kyberšikany a pojmy s ní související. Dále obsahuje možnosti prevence kyberšikany a charakteristiku žáků středních škol. Cílem praktické části bylo zjistit, jaké je povědomí žáků středních škol o kyberšikaně, a kolik z nich se s tímto jevem setkalo osobně nebo ve svém okolí.

Klíčová slova

kyberšikana, kybernetická šikana, oběť, agresor, internet, informační a komunikační technologie, sociální sítě, prevence

Annotation

The bachelor thesis deals with cyberbullying on social networks of selected secondary school students. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part deals in detail with the topic of cyberbullying and related concepts. It also includes prevention against cyberbullying and characteristics of secondary school students. The aim of the practical part was to find out what is the awareness of secondary school students about cyberbullying and how many of them encountered this phenomenon in person or in their surroundings.

Key words

cyberbullying, bullying, victim, aggressor, internet, information and communication technologies, social networks, preventiv

Obsah

Seznam obrázků	9
Seznam tabulek.....	9
Úvod.....	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Kyberšikana.....	11
1.1 Kyberšikana – vymezení pojmu.....	11
1.2 Rozdíly mezi tradiční šikanou a kyberšikanou	13
1.3 Kyberšikana v číslech.....	15
1.4 Projevy kyberšikany.....	16
2 Média šíření kyberšikany	18
2.1 Sociální sítě	18
2.2 E-mail	19
2.3 Textové zprávy a mobilní telefonáty.....	19
2.4 Internetové stránky.....	20
2.5 Fotografie a videonahrávky.....	20
3 Agresor a oběť kyberšikany	20
3.1 Oběť.....	20
3.2 Agresor.....	22
3.3 Rozdíly v pohlaví	24
4 Prevence kyberšikany	25
4.1 Kde hledat pomoc.....	25
4.2 Bezpečné prostředí doma i ve škole	26
4.3 Soukromí a bezpečnost na sociálních sítích	27
4.4 Rady pro bezpečné chování na internetu pro rodiče	28
5 Žáci středních škol a online prostředí	29
6 PRAKTICKÁ ČÁST.....	31
6.1 Obsah a cíle výzkumu	31
6.2 Stanovení předpokladů.....	31
6.3 Metoda a průběh výzkumu.....	33

6.4 Charakteristika zkoumaného vzorku	33
6.5 Vyhodnocení dotazníku.....	34
6.6 Shrnutí výsledků dotazníku	42
Závěr.....	44
Seznam použitých zdrojů.....	45
Seznam příloh	49

Seznam obrázků

Graf č. 1	K jaké činnosti internet nejčastěji používáš?
Graf č. 2	Kde ses s tímto pojmem poprvé setkal/a?
Graf č. 3	Uděl/a jsi někdy něco z vypsanych situací?
Graf č. 4	Dbáš na své soukromí na sociálních sítích?
Graf č. 5	Na koho by ses obrátil/a kdyby tě někdo kyberšikanoval?

Seznam tabulek

Tabulka č. 1	Rozdíly tradiční šikany a kyberšikany
---------------------	---------------------------------------

Úvod

Bakalářská práce se zabývá relativně novým společenským jevem – kyberšikanou. Konkrétněji se zaměřuje na šikanu žáků středních škol, jelikož tato věková kategorie většinou tráví na internetu převážnou část svého volného času. Toto téma bylo zvoleno hlavně kvůli jeho aktuálnosti a závažnosti. Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické části a praktické části.

Teoretická část práce poskytuje přehled o pojmech spojených s kyberšikanou a zabývá se jejími nejčastějšími projevy, vymezuje rozdíly mezi kyberšikanou a tradiční šikanou. Rovněž popisuje prostřednictvím jakých kanálů se s ní můžeme setkat. Obsahuje charakteristiku hlavních aktérů šikany a zabývá se problémem zachování soukromí na online sociálních sítích. Následně práce řeší prevenci a možnosti, jak bojovat proti kyberšikaně. Poslední kapitola teoretické části práce se věnuje žákům středních škol a jejich charakteristice.

Praktická část práce obsahuje výzkumné cíle a obsah. Pro praktickou část jsou určeny předpoklady, které vychází z domněnek nebo odborného výzkumu. Praktická část práce se věnuje výzkumnému šetření, které bylo provedeno na vybraných středních školách v Liberci. Zkoumáno bylo povědomí žáků o tomto jevu, kolik času tráví na internetu, a zda se s tímto jevem setkali osobně nebo ve svém okolí. Dále se výzkumné šetření zabývá prevencí a soukromím žáků středních škol. Odpovědi respondentů jsou zaznamenány v samostatné kapitole, některé odpovědi jsou pro přehlednost zobrazeny za pomoci grafů. Dílčím cílem práce je pomocí dotazníkového šetření ověřit či vyvrátit stanovené předpoklady, v závěru jsou shrnuty výsledky celého šetření.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Kyberšikana

Někdo by si řekl, jaké nebezpečí na nás může v online světě číhat, sedíme si v soukromí svého pokoje, klikáme myší nebo ťukáme do klávesnice a jsme oddělení od venkovního světa. Dnešní mladá generace je pořád online. Internet se pro některé stává neoddělitelnou součástí života, přináší možnost být kdekoliv v neustálém kontaktu s ostatními lidmi. S příchodem nových, moderních technologií, však přicházejí i nové formy ohrožení. Klasická šikana, kterou známe ze škol, dětských hřišť, kroužků, která probíhala tvář v tvář, se přesunula hlavně na síť a začalo se jí říkat kyberšikana. Jedná se o urážení či obtěžování za využívání internetových aplikací.

Dnešní doba přináší lidem hlubší a snadnější propojení života s informačními a komunikačními technologiemi. Hlavně děti a mladiství, jsou obklopeni notebooky, počítači, mobily, herními konzolami, tablety a dalšími zařízeními. Tato zařízení obsahují aplikace, které jsou živnou půdou pro kyberšikanu. Aplikace umožňují anonymitu šikany z dálky, lze ji také snadno skrýt před rodiči, přáteli a zaměstnanci školy. Oproti tradiční šikaně se stává neviditelnou dimenzí, kterou lze těžko odhalit a řešit.

1.1 Kyberšikana – vymezení pojmu

Kyberšikanu si můžeme představit podobně jako tradiční šikanu, která ale probíhá v online prostředí. Kanadský psycholog jménem Bill Belsey je tvůrcem termínu cyberbullying v překladu do češtiny kyberšikana, který tak tento jev označil v roce 2001 jako novým druhem šikany (Belsey, 2012). Kyberšikanu lze popsat, jako používání technologie k obtěžování, vyhrožování, vytváření rozpaků, které jsou cílené na jinou osobu, přičemž chceme této osobě ublížit, chceme jí nějakým způsobem poškodit. Chceme poškodit oběť jako takovou, ale i její pověst na internetu, takže například o ní zveřejníme nepravdivé informace nebo ponižující fotografie, videa a podobně. V současnosti máme různé definice kyberšikany:

Veronika Krejčí popisuje kyberšikanu jako: „*Nebezpečné komunikační jevy realizované prostřednictvím informačních a komunikačních technologií (např. pomocí mobilních telefonů nebo služeb v rámci internetu), jež mají za následek ublížení nebo jiné poškození oběti.*“ (Krejčí, 2010, s. 3).

Michal Kolář, český psychoterapeut a etoped, který se dlouhodobě zabývá problematikou šikany, definuje kyberšikanu jako: „*Jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně psychicky týrá a zraňuje spolužáčky, spolužáky a používá k tomu novou informační a komunikační technologii – zejména internet a mobil.*“ (Kolář, 2011, s. 84).

Další definici formuloval Belsey: „*Kyberšikana zahrnuje využití informačních a komunikačních technologií k podpoře záměrného, opakovaného a nepřátelského chování jednotlivce nebo skupiny, jež má v úmyslu způsobit újmu druhým.*“ (Belsey 2012, s. 3).

Kyberšikana stejně jako tradiční šikana není v České republice trestným činem, nejčastěji ale bývá postihována podle ustanovení trestního zákona, a to jako omezování osobní svobody, vydírání, loupež, vzbuzení důvodné obavy, poškozování cizí věci, ublížení na zdraví, znásilnění či pohlavní zneužívání a další. V oblasti školské legislativy jsou základní informace obsaženy v Metodickém pokynu MŠMIT č. j. 24 246/2008-6, který upravuje i zásady prevence a řešení kyberšikana. Na základě tohoto dokumentu musí mít školské zařízení vypracován Program proti šikanování (Rogers, 2011).

1.2 Rozdíly mezi tradiční šikanou a kyberšikanou

Kyberšikana a tradiční šikana, která probíhá bez fyzických útoků, mají stejný cíl, a to ublížit své oběti, oba typy nesou stejné aspekty: agresivitu, úmysl, opakovatelnost činu a nepoměr sil mezi obětí a agresorem. Oba druhy šikany zanechávají v oběti nějakou psychickou újmu.

Mluvíme-li o odlišnostech, zdá se, že největším a zásadním rozdílem je odehrávání kyberšikany v kyberprostoru. Kyberprostor přináší možnost anonymity, protože nikdy nemusí být jasné, kdo se skrývá za druhou stranou obrazovky. Anonymita lidem přináší nový rozměr svobody projevu, ale zároveň probouzí zlo a agresivitu, kterou by si nikdo tváří v tvář nedovolil.

Dalším z rozdílů může být i způsob úniku před kyberšikanou. Ve srovnání s tradiční šikanou, která probíhá například v areálu školy, dítě může najít bezpečné útočiště doma. Takovéto bezpečí se při průběhu kyberšikany špatně hledá, jelikož ani u sebe v pokojíčku nemůže před kyberšikanou utéct.

Nepříjemností kyberšikany je rovněž širší publika, které vidí ponižování oběti, protože do virtuálního světa se může připojit každý. Při tradiční šikaně se může publikum týkat jenom třídy dětí.

Alena Černá v knížce *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem* vytvořila přehlednou tabulku, kde porovnává oba druhy šikany (viz tab. 1). V tabulce můžeme vidět porovnání rysů, a jak může probíhat přímá a nepřímá šikana.

Tabulka 1 Rozdíly tradiční šikany a kyberšikany (Černá, aj. 2013, s. 23)

Tradiční (školní) šikana	Kyberšikana
Rysy	
Úmyslné, agresivní, ubližující chování.	Úmyslné, agresivní, ubližující chování.
Opakování – agresor opakovaně napadá oběť v průběhu času.	Opakování se děje i díky veřejné povaze internetu – každé zhlédnutí urážlivého obsahu, přeposlání e-mailu či přidání komentáře je opakováním. Agresor tak může jediným aktem spustit kyberšikanu trvající delší čas.
Mocenská nerovnováha – oběť se silnějšímu agresorovi nedokáže bránit. Rozhoduje často fyzická síla či počet agresorů.	Mocenská nerovnováha – oběť nedokáže obtěžování technologicky zabránit, agresor se může schovat za anonymitu internetu. Nerozhoduje fyzická síla, znalosti technologií mohou být výhodou.
Přímá	
Fyzická (např. bití, poškozování majetku, krádeže věcí).	Fyzická (např. pořizování intimních či jiných ponižujících fotografií nebo videí oběti a jejich umísťování na internet).
Verbální (např. nadávky, urážení, posmívání).	Verbální (např. urážlivé, výhružné e-maily či SMS).
Neverbální (např. obscénní gesta).	Neverbální (např. posílání výhružných nebo obscénních obrázků).
Nepřímá	
Sociální (např. vylučování někoho ze skupiny).	Sociální (např. vylučování z online skupiny).
Verbální (např. šíření pomluv).	Verbální (např. zveřejnění soukromé konverzace či informací, šíření pomluv na internetu)
	Vydávání se za někoho jiného.

1.3 Kyberšikana v číslech

V této kapitole se podíváme na průzkum, který probíhal mezi více než 28 000 dětmi ve věku 11-17 let. S průzkumem přišlo Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a společnost Seznam.cz. Průzkum byl zrealizován kvantitativně pomocí dotazníků. Zmíníme zde důležitá čísla, které odhalil. Veškeré údaje jsou přístupné online na stránkách www.prevence-praha.cz. (Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu 2014).

Výsledky výzkumu potvrdily, že 50,90 % dětí se setkalo s některým z projevů kyberšikany. To znamená, že každé druhé dítě do 18 let má zkušenost s kyberšikanou. V rámci šetření byly sledovány formy útoku spadajících do oblasti kyberšikany, mezi nejčastější formy patří průnik na účet (35 %), verbální útoky (35 %) a obtěžování prozváněním (27 %). Otázky se týkaly i komu by se svěřily, pokud by se staly obětí, jen 50–60 % dětí se přiznalo, že by se v případě kyberšikany svěřilo rodičům. Učitelům by se svěřilo jen 37–45 %.

Průzkum se týkal i osobního soukromí, a to jaké údaje o sobě nejvíce zveřejňují, a to 78% jméno a příjmení, 56 % fotografii obličeje, 55 % e-mail. Dalším z témat byly sociální sítě, kde má 81 % dotazovaných, založený profil na sociální síti Facebook. Zajímavým zjištěním je, že 54 % dětí používá internet ke komunikaci s zcela neznámými lidmi, a dalších 40 % respondentů z tohoto vzorku potvrdilo, že by bylo ochotno přijít na osobní schůzku s neznámým člověkem.

1.4 Projevy kyberšikany

Tato kapitola se zabývá možnostmi projevů kyberšikany, které agresori využívají k poškozování své oběti. Alena Černá a kol. (2013) uvádí tyto možnosti:

- Vydávání se za někoho jiného a krádež hesla
- Vyloučení a ostrakizace
- Flaming
- Kyberharašení a kyberstalking
- Pomlouvání
- Odhalení a podvádění
- Happy slapping

Vydávání se za někoho jiného a krádež hesla

Jak už bylo řečeno, založení profilu není složitou záležitostí. Agresor má tak možnost využít údaje, které má oběť zveřejněné na svém profilu k tomu, aby si založil falešný profil oběti pod jejím jménem. Využívají se fotky, fakta, přezdívka, aby profil vypadal pro okolí věrohodně. Tato situace se může stát pro oběť velmi škodlivou: agresor může komunikovat s jeho blízkými, vyzvídat intimnosti a způsobit škody v jeho sociálních vztazích např. zveřejňování nevhodného obsahu pro společnost, urážení přátel.

V kybernetickém světě jsou i případy, kdy útočník zcizí heslo k účtu a vystupuje přímo za profil založený obětí. K získání hesla může dojít jak po hackerské stránce, tak i svěřením svého hesla nesprávné osobě, která ho může prozradit dalším lidem.

Vyloučení a ostrakizace

Ostrakizování znamená vyloučení jedince z kolektivu. Oběť je tedy vyloučena z nějaké skupiny, které by chtěla být součástí. Být členem nějaké skupiny svých vrstevníků je pro jedince důležité, proto je ostrakizace pro oběť často velmi bolestná a dochází tak k frustraci a k nenaplnění potřeby být součástí skupiny a jejího dění.

Ostrakizace tedy může probíhat v online prostoru, jako je třeba počítačová hra, kde se uživatelé mohou připojit a stát se členy herní skupiny, šikana může probíhat zaměřením se na jednoho hráče, kterého se mohou chtít během hry úmyslně zbavovat. Další skupina, která vzniká v online prostoru, je skupinový chat nebo soukromá stránka. Uživatelé v roli správce v této platformě mohou odebírat jednotlivé členy skupiny, jak se jim zlíbí.

Flaming

Celým názvem Flaming war znamená v překladu do češtiny prudkou hádku. Tento projev vzniká ve virtuálním komunikačním prostředí. Jedná se o plamennou výměnu názorů, kterou doprovází ostrý slovník, urážky a nadávky ze strany agresora.

Kyberharašení a kyberstalking

Pod pojmem kyberharašení označujeme opakované zprávy zasílané agresorem oběti, které jsou oběti nepříjemné. Agresor zahlcuje velkým množstvím zpráv mobil nebo jinou platformu. Jedná se o jednosměrnou komunikaci, kdy není oběť aktivní.

Kyberstalking je opakované zasílání výhružných a zastrašujících zpráv, součástí může být i vydírání (Willard, 2007). Kyberstalking může být velmi nebezpečný, agresor může situaci vygradovat až k fyzickému ohrožení, které bývá často obsahem zpráv.

Pomlouvání

Stejně jako v nekybernetickém prostoru představuje pomlouvání šíření nepravdivých informací o oběti, které mají cíl poškodit oběť. V online světě se takové pomluvy mohou šířit několikanásobně rychleji než v offline světě.

Odhalení a podvádění

Odhalení obnáší zveřejnění osobních informací o oběti, tyto informace nejsou určeny pro veřejnost. Častokrát se týkají intimního rázu, jako je například odhalení homosexuality včetně fotek. Další možností je šíření konverzací oběti s důvěrou vůči agresorovi, kdy oběť svěřuje své soukromí do rukou agresora.

Happy slapping

Slovo slap znamená v českém překladu facka, tato forma spočívá právě ve fyzickém napadání oběti, kdy je celá tato situace natáčena na video. Video pak bývá z pravidla přidáno na některou ze sociálních sítí, kde k němu má přístup široká veřejnost. Fyzické útoky již zdaleka nemusí zahrnovat jen fackování, mohou se stupňovat až za hranici zákona (Kowalski a kol., 2008). Happy slapping bývá pro oběť velmi ponižující, ve světě je známo i několik případů, kdy oběti spáchali sebevraždu.

2 Média šíření kyberšikany

V současnosti má agresor na výběr širokou škálu prostředků, kterou lze kyberšikanu šířit. S rostoucím počtem platforem sociálních médií mají násilníci stále více příležitostí terorizovat své oběti. Vanessa Rogers (2011) uvádí některé z těchto prostředků: Facebook, Instagram, e-mail.

2.1 Sociální sítě

Sociální sítě, slouží k navazování kontaktů s lidmi, jako je rodina a přátelé. Pomocí sociálních sítí může člověk komunikovat s každým, ať je kdekoli. Kromě toho jsou stránky sociálních sítí v zásadě bezplatné, lze je použít všude tam, kde je přístup k internetu. Prostřednictvím sociálních sítí jsme schopni sdílet naše životní příběhy a zvláštní okamžiky. Například můžeme vidět fotografie našich dovolených, dětí, majetku, aktivit. Stejně jako všechno má své klady a zápory, není sociální síť výjimkou. Jedním z problémů je možnost skrývat se za obrazovkou. Abychom udrželi krok s pokrokem v technologii, téměř všichni jsme se naučili používat weby sociálních sítí. Mezi nejznámější patří:

- **Facebook** je pravděpodobně největší platforma sociálních médií na světě s nejrozličnějším publikem. V této platformě můžeme najít uživatele všech věkových skupin. Založit si svůj profil zvládne kdekdo, Facebook přitom oficiálně umožňuje zřízení účtu už od 13 let, ale najdou se na něm i mladší uživatelé, kteří systém obalamutí s jiným rokem narození. Po úspěšném založení osobního profilu můžeme zveřejňovat naše fotky, videa, zájmy, zaměstnání, rodinný stav. Dokáže prozradit i naši momentální polohu a naši online aktivitu, zkrátka Facebook má všechny připojené uživatele pod dohledem. Na této platformě dochází ke kyberšikaně nejčastěji pomocí sdílených ponižujících fotek nebo video nahrávek.
- **Instagram** je web pro sdílení fotografií a sociálních sítí, který je nesmírně populární. Instagram umožňuje uživatelům sdílet své fotografie a videa stejně jako Facebook, ale na trochu jiném principu. Dospívající zde zveřejňují fotografie nebo videa pomocí barevných filtrů a ke každému příspěvku přidávají různé hashtagy. Instagram je velmi virální platforma, k zveřejněným příspěvkům se může dostat velká masa lidí.

2.2 E-mail

Účinný a rychlý způsob, jak předávat informace, organizovat schůzky, dávat pokyny a poskytovat rady, často mnohým příjemcům současně. Posílání e-mailu nemusí být jen úřední záležitostí, bývá využíván lidmi, kteří nemají založené profily na sociálních sítích, a chtějí sdílet fotky nebo informace se svým okolím. Je velmi jednoduché založit si takovou emailovou adresu. Tato jednoduchost usnadňuje agresorovi práci, stačí si vymyslet přezdívku a pod cizí identitou může začít psát své oběti.

2.3 Textové zprávy a mobilní telefonáty

Vlastníky mobilního telefonu se v dnešní době stávají už i prvňáčci, když nastupují do škol. Pomocí telefonu lze posílat textové zprávy, které mohou sloužit ke kyberšikaně. Agresor využívá zprávy s útočným obsahem, může je posílat opakovaně a zahlcovat jimi oběť. Promyšlenější šikanátoři si mohou pořídit novou Sim kartu, která může být určena jen na šikanování, tyto jednorázové Sim karty jsou těžko dohledatelné. Obtěžování může probíhat i formou hovorů či jako neustálé prozvánění oběti.

2.4 Internetové stránky

Internet nám umožňuje vytvořit si svoji internetovou stránku podstatě o čemkoliv, například o své firmě, produktu, službě nebo i třeba o svém psovi. Agresoři tak mohou vytvořit web, který je věnovaný své oběti. Pod jednou stránkou tak mohou být veškeré fotografie, videa a urážky cílené na jednu osobu nebo skupinu. Založení takové stránky je bezplatné, proto se tak stává dalším jednoduchým způsobem šikany své oběti.

2.5 Fotografie a videonahrávky

Vytisknout, vyvěsit a nasdílet na sociální síť nebo poslat pomocí Bluetooth; tolika dalšími způsoby jde šířit posílání fotografií nebo videonahrávek oběti, která bývá na těchto souborech. Pachatel tak svoji oběť může zesměšnit a poškodit před veřejností. Některé z těchto souborů oběť mohou provázet celý život a odrazit se v jejím kariérním nebo soukromém životě.

3 Agresor a oběť kyberšikany

Kyberšikanu nejčastěji páchají děti a mladiství vůči svým vrstevníkům. Jedná se o běžné formy kyberšikany, nicméně do útoku se mohou zapojit i dospělí. Jsou i takové situace, kdy dospělý uživatel útočí na dítě, ovšem dítě si není vědomo, že se nejedná o vrstevníka. Mohou tedy nastat situace, kdy se dítě „kamarádovi“ svěří, sdělí mu nějaké informace, které se tak mohou obrátit proti němu. Vlivem kyberšikany mohou být narušeny sociální role a pozice aktérů i obětí.

3.1 Oběť

Dle Rogers (2010, s. 32) se obětí kyberšikany může stát kdokoli, ale také se může odehrávat kdekoli, ať už na veřejnosti nebo v pohodlí domova. Vyšší riziko hrozí jedincům, kteří jsou na mobilních telefonech a počítačových sítích závislí. Stávají se tak snadnějším cílem a dávají agresorovi příležitost ke kyberšikaně. Oběti kyberšikany dosahují pravděpodobně nižší úrovně v používání ICT, zveřejňují své osobní údaje a fotografie, aniž by si uvědomily, že v digitálním světě se tímto jednáním dopouštějí rizikového chování (Vašutová, 2010, s. 95).

Z výzkumů vyplývá, že oběťmi kyberšikany jsou častěji dívky než chlapci. Kyberšikana je také často důsledkem nenávisti z důvodu rasových a náboženských předsudků, anomálií ve fyzickém vzhledu či rozdílné sexuální orientace (Vašutová, 2010, s. 96). V tradiční šikaně se rozlišují dva typy obětí (Olweus, 1993) a to na tzv. pasivní oběti a oběti-provokatěři.

- **Pasivní oběť:** Jedinci tohoto typu nebývají v kolektivu příliš oblíbení. Bývají tělesně slabší, málo asertivní, nejisté, neprůbojné a do kolektivu hůře zapadají, něčím se od ostatních liší. Lišit se mohou v národnosti, rase, náboženství, etniku. atd.. Obětí se mohou stát i žáci, kteří jsou ve skupině noví.
- **Oběť – provokatér:** Svým chováním se snaží upoutat pozornost agresora, kterého tak vyprovokuje k šikaně. Častokrát se jedná o děti, které jsou hyperaktivní a nemají moc přátel. (Kolář, 2001).

Mahdalíčková (2011) popisuje oběť kyberšikany jako osobu závislou na internetu, která k němu má neomezený přístup bez kontroly a pohybuje se na sociálních sítích, kde zveřejňuje citlivé osobní informace, fotografie a komunikuje se zcela neznámými lidmi.

Typologie obětí

Podle Martínka (2009) se dají oběti šikany se zařadit do určitých typů:

- **Oběť na první pohled:** Jedná se o dítě slabé, hubenější nebo naopak s nadváhou, slabozraké, neprůbojné, odlišné vzhledově. V nepříjemných situacích se mohou bránit útekem nebo se rozpláčou.
- **Oběti setrvávající dobu pod křídlem matek:** Jedná se o oběti, které matky například doprovází ve starším věku do školy, dávají pak okolí najevo nesamostatnost a slabost oběti. Lidově řečeno „mamánci“.
- **Handicapované děti:** Snadné oběti pro agresora v rámci porovnávání sil, agresor si takového dítěte může povšimnout právě kvůli jeho odlišnosti.
- **Učitelské děti:** Bývají vnímány jako protekční děti s výhodami.

Příznaky kyberšikany u oběti

Odhalit kyberšikanu není úplně jednoduché, obzvláště u dospívajících dětí s projevy puberty. Příznaky kyberšikany se podobají v mnoha případech příznakům šikany klasické. Oběti jsou často uzavřené do sebe a nekomunikují o problémech s okolím (Krejčí, 2010). Prvním zlomem, kdy je potřeba upozornět, je změna v chování dítěte. Těchto změn v chování si mohou všimnout rodiče, ale i pedagogové. Změnami v chování je například nervozita, nepozornost, zanedbávání oblíbených aktivit. Dalšími z projevů mohou být i psychosomatické problémy jako jsou bolesti hlavy, břicha anebo nespavost. Kopecký (2018) uvádí na internetové stránce e-bezpeci.cz tyto konkrétní příznaky oběti:

- Dítě se začne vyhýbat a odmítat informační technologie.
- Chování dítěte je sklíčené, bojácné a apatické, často je provázeno výkyvy nálad i chování.
- U dítěte se projevuje somatizace, to zahrnuje; bolest břicha, hlavy, nevolnost, hladovění, poruchy spánku, pomočování.
- Vyhýbavé chování vůči lidem je dalším z příznaků. Chození za školu, trávení času v izolaci od ostatních.
- Školní prospěch oběti se obvykle zhoršuje.
- Dítě tráví více času doma.
- Vyhýbá se rozhovoru o tom, jak tráví čas na počítači.

3.2 Agresor

Iniciátory šikany bývají většinou jedinci starší a fyzicky vyspělejší. Mykeltun (1979) a Roland (1980) zdůraznili spojení mezi šikanou a rysy nízkého sebevědomí šikanujících; také často mívají malé sebevědomí s podprůměrnými studijními schopnostmi. Vavrečková (2000) tvrdí, že pokud agresor není fyzicky zdatný, může to vyvažovat inteligencí spojenou s bezohledností a krutostí. Podle autorky je agresor většinou sebejistý, neúzkostný a sociálně pružný jedinec. „*K charakteristickým psychickým vlastnostem agresorů patří touha dominovat, nedostatek empatie, zakrnělé svědomí.*“ (Bendl, 2003.s. 44.)

Agresory se mohou stát jak chlapci, tak dívky. Většinou se v souvislosti s pohlavím liší formy a strategie šikany. Podle Davida Fontany (1997, s. 302) se dívky šikanují častěji mezi sebou na rozdíl od chlapců, kteří si oběti vybírají z obou řad pohlaví.

Typologie agresorů

Stejně jako jsme si uvedli Martínkovu (1997) typologii oběti, tak i u agresora můžeme mluvit o několika typech agresorů:

- **Agresor hrubý, fyzický:** Jak je už jasné z názvu jedná se o jedince, který k týrání své oběti používá násilí a svoji převahu. Svě chování může doplňovat vulgarismy a výhrůžkami.
- **Agresor jemný, kultivovaný:** Tento vychytralý typ bývá v oblibě u učitelů, častokrát je prezentován ostatním žákům jako vzor správného chování, co ale netuší, že právě on je většinou za probíhající šikanou. Většinou stojí v pozadí šikany a ostatní práci za něho udělají jeho pomahači. Typ tohoto agresora se odhaluje velmi komplikovaně, jelikož jeho pomahači stojí na straně svého velitele a jsou ochotni lhát pro jeho obhajobu.
- **Agresor srandista:** Na probíhající šikanu se odvolává s tím, že se jednalo pouze o srandu, dospělí nad srandou většinou přivřou oči a agresorovi to nadále prochází.
- **Agresor spouštějící ekonomickou šikanu:** V tomto případě mluvíme o dětech, které mají vše, co si mohou přát. Jsou materiálně až nadbytečně zajištěni, a tak dochází k tomu, že si ničeho neváží, a s tím si nedovedou vážit někoho i v mezilidských vztazích.

Příznaky kyberšikany u agresora

I agresor vysílá svému okolí varovné signály, které můžeme označit jako příznaky kyberšikany. Kopecký (2018) uvádí tyto ukazatele, které mohou indikovat agresora, patří sem následující situace:

- Dítě rychle vypíná monitor nebo zavírá stránky na displeji.
- Dítě tráví dlouhý čas u počítače nebo telefonu.
- Dítě je rozčilené, pokud mu je zabráněno používat počítač.
- Dítě se u počítače často přehnaně raduje nebo se směje.
- Dítě se vyhýbá rozhovorům o jeho trávení času a činnostech na počítači.
- Dítě používá více účtů, emailů, které nejsou jeho.

3.3 Rozdíly v pohlaví

Pokud mluvíme o tradiční šikaně, převažují z velké části chlapci, a to především jedná-li se o přímou šikanu, kde dochází ke konfrontaci. To znamená, že kontakt s obětí a agresorem může být už fyzického rázu. Ve formě nepřímé šikany převažují dívky, tam můžeme mluvit například o pomlouvání.

Kyberšikana je ze své podstaty brána jako nepřímá, oběť se svým trýznitelem nepřijde do osobního kontaktu. Odborníci se domnívají, že stejně jako u nepřímé šikany se jedná více o dívky než chlapce, a to v obou rolích, jak agresora, tak oběti (Willard, 2007).

Ve světě se však objevují výsledky výzkumů, které se týkají zastoupení jednotlivých pohlaví v kyberšikaně. Hlavním důvodem mohou být rozdílné aktivity dětí. Dívky používají především sociální část internetu, kde vzájemně komunikují a vkládají komentáře do různých diskuzí (Livingstone a kol., 2001). Chlapci častěji svůj čas tráví hraním her a mohou se tak setkat s přímou formou kyberšikany, konkrétněji s flamingem.

4 Prevence kyberšikany

Kyberšikana je sociálně-patologickým jevem a definice její primární prevence zní: *Prevence těchto nežádoucích jevů znamená koncepční, komplexní, cílený, plánovitý, flexibilní soubor opatření, odborných aktivit a nabídek. Který se zaměřuje na rozvoj a podporu společensky žádoucích postojů, hodnot, zdravého životního stylu, chování a jednání skupin a jednotlivců*“ (Pokorný, Telcová, Tomko, 2003, str. 14). Základem prevence je její včasné řešení. V této kapitole se zaměříme na to, kde získat potřebné informace o možnosti prevence a o tom, kde mohou oběti šikany hledat pomoc

4.1 Kde hledat pomoc

Tato kapitola nám nabízí možnosti, kde by oběti kyberšikany mohly hledat pomoc a přináší doporučení k zastavení kyberšikany. Vanessa Rogers (2010) uvádí tyto možnosti:

Projekt Minimalizace šikany

Jedná se o komplexní program, který pomáhá školám významně snížit četnost i závažnost projevů šikanování mezi dětmi. Cílem projektu Minimalizace šikany je osvěta a prevence šikany. Hlavním cílem je také vytvořit podklady pro Český školní program proti šikanování, který obsahuje celkem 13 komponentů, které by měly napomáhat snadnějšímu zabránění a řešení šikany i kyberšikany (Vašutová, Bartlíková, Kitlíňská, 2010, s. 108). Bližší informace: www.minimalizacesikany.cz

Projekt E-bezpečí

Tento projekt poskytuje informace o výskytu nebezpečných komunikačních způsobů přes elektronickou komunikaci, také se věnuje didaktickým materiálům a provozuje internetovou poradnu. Více informací nalezneme na internetových stránkách: www.e-bezpeci.cz.

Národní centrum bezpečnějšího internetu

Ve zkratce NCBI je neziskové nevládní sdružení, hlavním cílem je udělat internet bezpečnějším místem. Nabízí i vzdělávací semináře a školení z oblasti rizik internetu. Národní centrum bezpečnějšího internetu nabízí tyto aktivity:

- Safeinternet.cz
- Bezpečně online
- Horká linka
- Linka pomoci
- Červené tlačítko

Pro více informací na stránkách [www. https://www.ncbi.cz/4.1.4](https://www.ncbi.cz/4.1.4) Kybersikana.eu

Kybersikana.eu

Projekt, vytvořily dvě studentky Tereza Ondráčková a Monika Vlachová. Zabývá se především prevencí problematického chování v online prostředí. Stránky díky své jednoduché orientaci byly nominované v Evropské soutěži o nejlepší dětský obsah online. Pro bližší informace: www.kybersikana.eu

4.2 Bezpečné prostředí doma i ve škole

PhDr. David Čáp ve své knize (2010) výstižně píše o bezpečném prostředí a apeluje na vyučující a rodiče dětí. *„Ačkoli je kybersikana u nás poměrně mladým fenoménem a zvláště zpočátku si s ní nikdo nevěděl rady, dnes je již poměrně dobře zmapovaná a začínají fungovat i první programy prevence a intervence. Nesmíme ale zapomínat na to, že nejdůležitější jsou dostatečné znalosti bezpečného chování při využívání informačních a komunikačních technologií. Stejně důležitá je také důvěra v ty, kteří mohou pomoci. A na tomto místě se obracím na rodiče, ale také na vyučující. Všímejte si toho, jak se děti doma i ve škole, cítí a o čem mluví, snažte se jim pomoci, když se na vás obrátí. Bezpečné klima ve škole je ten nejlepší způsob, jak předcházet šikaně a kyberšikaně.“* (Čáp, 2010).

4.3 Soukromí a bezpečnost na sociálních sítích

Internet umožňuje uživatelům ukládat a rychle šířit vložená data, a tak vznikají obrovská rizika nejen u dětí, ale i u dospělých. Na veřejnost se mohou dostat vaše osobní údaje jako adresa, telefonní číslo atd. tyto informace pak může kdokoli zneužít. Každý z nás by si měl uvědomit, co vlastně zveřejňuje a jestli by se to pro něj postupem času nemohlo stát hrozbou.

Profil na sociálních sítích

Sociální sítě svým uživatelům umožňují vyjádřit svou osobnost vytvořením svého profilu. U většiny musíte zadat své identifikační údaje včetně své profilové fotky. Díky osobnostnímu profilu jednotlivých uživatelů tak veřejnost může zjistit zaměstnání, vzdělání, volnočasové aktivity, rodinný stav. Ačkoliv se tyto údaje nezdají být nijak nebezpečné, musíme si uvědomit, kolik lidí, které ani neznáme, si o nás mohou zjistit tyto informace a dáváme jim možnost s nimi volně nakládat. Další věc, se kterou je třeba počítat, je zakládání si falešných účtů, kdy uživatelé neudávají pravdivé informace. Pokud jsme příliš důvěřiví, mohou nás tyto falešné profily stát naše důvěrné údaje a v některých případech i peníze.

Obsah na sociálních sítích

K sebeprezentaci samozřejmě patří zveřejňování informací o sobě. Třeba je umět rozlišovat informace faktické a kontaktní, to jsou například informace o našem bydlišti, věku, místě studia atd. Dalším druhem jsou osobní informace – jde o sdílené zážitky, názory, zkušenosti, sny a postoje (Ševčíková a kol., 2014). Tento typ sdělování lze zachytit pomocí konceptu sebe-odkrývání.

Regulace soukromí

Ve většině případů záleží na jednotlivých uživateli, jakou si zvolí publikaci informací svému okolí. Mají možnost volby, co je pro koho viditelné a co naopak skryté. Jedním z nejdůležitějších kroků je vytváření sítě přátel. Jen málo lidí má ve svých přátelích na sítích jen své blízké okolí. Dalším způsobem, jak si hlídat své soukromí je nastavení viditelnosti profilu. Můžete si nastavit tu funkci, že se váš profil bude zobrazovat například jen uživatelům z města, ve kterém žijete.

Přestože síť nabízí možnosti různých nastavení soukromí, nejsou tato nastavení často využívána. Jedním z důvodů může být náročnost a nevědomost jak si nastavit takové funkce na svém profilu. Dalším důvodem může být nevědomost uživatelů, jak aplikace pracuje a co za ně zveřejňuje. Najdou se ovšem i takové případy, kdy uživatelé své soukromí na sociálních sítích neřeší a vše mají zpřístupněné pro širokou veřejnost.

4.4 Rady pro bezpečné chování na internetu pro rodiče

V dnešní době existují řady publikací, které poskytují rady o bezpečném chování na internetu. Jednu z nich přináší i Policie České republiky na svých webových stránkách: www.policie.cz. Policie České republiky vydala v rámci prevence rady pro rodiče, jak své dítě ochránit před hrozbou kyberšikany. Uvádí tyto rady:

1. Přehled o aktivitách svých dětí ve virtuálním světě

Komunikace s dítětem a rodičem o virtuálním světě je velmi důležitá, rodič by měl s dítětem probrat možná rizika a nástrahy internetu. Důležité je vědět jaké konkrétní činnosti dítě ve virtuálním světě provádí.

2. Využít možnost nastavení rodičovské kontroly na PC

Každý rodič může svůj počítač pomocí nastavení omezit, tak aby se před dítětem filtroval nevhodný obsah. Variantou je i časově omezit používání internetu.

3. Držet tempo se svými dětmi a vzdělávat se

Další radou je udržovat krok a zajímat se o moderní technologii, vnímat aktuálnost problematiky sociálních sítí.

4. Naučit své děti chránit si své soukromí

Vysvětlit dítěti, co všechno patří do osobních a citlivých údajů a jak s nimi může nakládat. Ukázat možnost, jak si nastavit na sociální síti soukromí a zamknout si ho pro veřejnost.

5. Nezakazovat dítěti komunikaci ve virtuálním světě

Řešením není dítěti zakazovat používání sociálních sítí, mnohdy to vede k přesnému opaku nebo zatajováním před rodiči. Dále by tak mohli být vystaveny posměchu ze stran vrstevníků.

6. Být svému dítěti oporou

5 Žáci středních škol a online prostředí

Středoškolákem se stává mladý člověk, který je přijat na střední školu po úspěšném absolvování povinné školní docházky. Školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb., § 57) uvádí, že *„střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj jedince.“* Populace českých středoškoláků se pohybuje ve věkovém rozmezí přibližně 15-18 let. Tedy žáci středních škol spadají do vývojového období adolescence. V tomto období dochází ke spoustě změn. Dochází především k psychosociálním změnám, mění se osobnost jedince i jeho sociální role. Vázanost na rodinu je obvykle dokončena, vztahy se stabilizují a zklidňují. Nejvýznamnější roli v tomto vývojovém období mají vrstevníci, dospívající mají potřebu navazování stálějších vztahů (Vágnerová, 2000).

O. Čačka (1996) definuje toto období lidského vývoje, jako rozhraní mezi dětstvím a dospělostí. Během dospívání dochází k přechodu jedince od nesamostatnosti k samostatnosti, od závislosti na dospělých lidech k nezávislosti, od učení řízené jinými osobami k sebevzdělávání. Právě tato samostatnost představuje riziko. Žáci už dosahují věku, kdy si můžou založit své profily a začít tak komunikovat se svými vrstevníky v online světě. V současnosti děti na internetu tráví mnoho času, používají ho pro zábavu, hraní her a k vzájemné interakci. Fyzický, sociální a digitální svět mladých lidí se vzájemně prolíná.

K období adolescence náleží potřeba prozkoumávat a experimentovat, a tak je toto období potenciačně nejvíce ohroženo riziky internetu. K potřebě experimentovat se váže hledání vlastní identity. Experimentování s různými rolemi a zkoušení toho, kým by člověk mohl být, je nedílnou součástí dospívání (Erikson, 1968). Internet se tak stává ideálním místem, kde se dají tyto potřeby realizovat, například zkusit si roli agresora. Právě díky atraktivitě internetu na něm dospívající tráví spoustu času a právě proto se mohou stát častějšími oběťmi kyberšikany.

Kyberšikana na středních školách je v současné době velmi diskutovaným a aktuálním tématem. Z odborné literatury a výzkumů jasně vyplývá, že se zde kyberšikana objevuje velmi často. Průzkum, který provádělo Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a společnost Seznam.cz, zjistil, že 50,90 % dětí se setkala s některým z projevů kyberšikany.

6 PRAKTICKÁ ČÁST

6.1 Obsah a cíle výzkumu

Hlavním cílem dotazníkového šetření je zjistit, jaké je povědomí o pojmu kyberšikana u žáků středních škol. Dalším z cílů je zjistit, kolik z nich se setkala s projevy kyberšikany ve svém okolí nebo mělo osobní zkušenost a zda se výsledné číslo bude přibližovat výsledkům, které provádělo Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (viz Teoretická část, kapitola 1.3 Kyberšikana v číslech, s. 15).

Tato práce hodlá upozornit rovněž na možnosti prevence kyberšikany a chce zjistit, zda by se tímto problémem žáci někomu svěřili a pokud ano, komu a kde by hledali pomoc.

6.2 Stanovení předpokladů

Pro praktickou část bakalářské práce byly stanoveny dva předpoklady. Předpoklady byly ověřovány dotazníkovým šetřením.

Předpoklad č. 1

Lze předpokládat, že žáci středních škol mají povědomí o pojmu kyberšikana. Pojem kyberšikana se v dnešní době objevuje ve školství, poradnách, projektech, internetových stránkách atd., je tedy velká pravděpodobnost, že se žáci s tímto pojmem už setkali a znají jeho význam.

Pro ověření tohoto předpokladu slouží dotazníkové otázky č. 5 a č. 6. Žáci v otázce č. 5 odpovídají, zda vědí, co znamená pojem kyberšikana. Otázka č. 6 slouží k ověření odpovědi na otázku č. 5, kde žáci mají napsat, co si pod tímto pojmem představují.

Předpoklad č. 2

Tento předpoklad vychází na základě domněnky a zmiňovaného výzkumu rizikového chování českých dětí v prostředí internetu z roku 2014, který provádělo Centrum prevence rizikové virtuální komunikace. Bylo zjištěno, že 50,90 % žáků se setkala s kyberšikanou ve svém okolí.

Na základě tohoto výzkumu lze předpokládat, že v dnešní době se s kyberšikanou ve svém okolí setkala více než 50,90 %, jelikož v současnosti je komunikace prostřednictvím internetu mnohem rozšířenější, než v roce 2014 z kterého výzkum pochází.

K ověřování předpokladu slouží dotazníkové otázky č. 8 a č. 9. Tyto otázky zjišťují výskyt kyberšikan v okolí respondentů nebo jejich osobní zkušenost. Pokud respondenti označí, že se s tímto jevem setkali a výsledné číslo bude větší než 50,90 %, tak se předpoklad potvrdí.

6.3 Metoda a průběh výzkumu

K zodpovězení výzkumných otázek a k ověření stanovených předpokladů průzkumu byla zvolena dotazníková technika (viz příloha A). Dotazníkové šetření bylo zvoleno proto, že bylo nutné oslovit větší skupinu žáků, opatřit poměrně velké množství statistických údajů a následně je zpracovat. Vytvořený dotazník obsahoval 15 otázek. U 13 otázek byla možnost vybrat jednu z nabízených odpovědí, u dvou z těchto otázek měl respondent možnost dopsat podrobnější informace.

Dotazník lze rozdělit do třech pomyslných částí. První část dotazníku přináší informace o respondentovi – to znamená, jak často je respondent připojený k internetu a jestli má stanovený časový limit na používání internetu. Dotazník v této části zjišťuje, k čemu internet žáci používají nejčastěji. Druhá část mapuje povědomí a zkušenosti žáků s kyberšikanou. Dále se ptá, zdali respondent někdy měl zkušenost s tím, že by někdy kyberšikanu prováděl. Třetí pomyslná část řeší u respondenta prevenci, která je u kyberšikan klíčová a podstatná.

Šetření probíhalo od listopadu 2019 do března 2020. Dotazníky byly původně vytištěné v papírové formě, bohužel kvůli minimálnímu vrácení vyplněných dotazníků byla zvolena možnost online dotazníku přes internetovou stránku [Survio.com](https://www.surveymonkey.com). Pomocí zasílání a sdílení dotazníků prostřednictvím sociálních sítí bylo osloveno velké množství středoškoláků studujících ve městě Liberec. Dotazníky byly vyplněné přes internet na elektronických zařízeních respondentů.

6.4 Charakteristika zkoumaného vzorku

Zapojeni byli žáci středních škol z města Liberce. Osloveni byli žáci, kteří byli přijati na střední školu po úspěšném absolvování povinné školní docházky. Jejich věkové rozmezí bylo 15–18 let, osloveno bylo 150 respondentů: 81 žen a 69 mužů. Zkoumaný vzorek byli středoškoláci, kteří odkaz na dotazník našli na stránkách středních škol, a nebo byli konkrétně vyzváni k vyplnění dotazníku.

6.5 Vyhodnocení dotazníku

Otázka č. 1: Tvé pohlaví?

Ze 150 vyplněných dotazníků odpovědělo 54 % dívek a 46 % chlapců.

Otázka č. 2: Jak často jsi připojený/á k internetu?

Respondenti odpověděli v 89 % případů, že jsou připojeni k internetu každý den. Tento výsledek není v dnešní době překvapením, internet každý den používá velká většina. Dalších 9 % používá internet několikrát týdně a 2 % ho použije jednou týdně. Překvapením je, že se mezi žáky najdou i tací, kteří internet použijí jen jednou týdně. Nabízeny byly tyto možnosti:

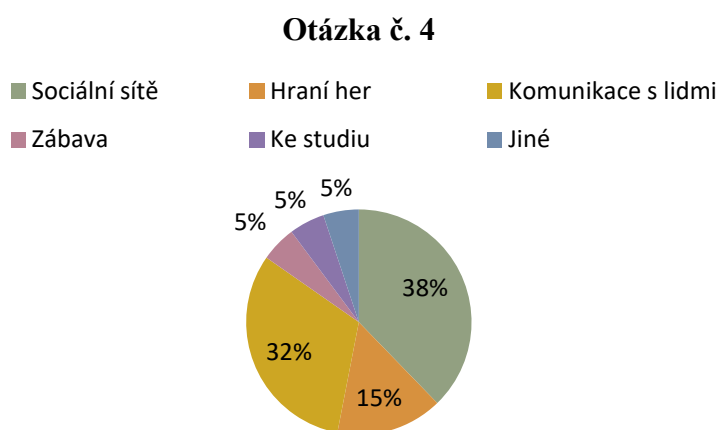
- Jednou týdně
- Několikrát za týden
- Každý den
- Nepoužívám internet

Otázka č. 3: Máš od rodičů stanovený časový limit, kolik času můžeš trávit na internetu?

Z odpovědí respondentů vyplývá, že 37 % má od rodičů stanovený limit pro použití internetu a 63 % nemá od svých rodičů žádná omezení.

Otázka č. 4: K jaké činnosti internet nejčastěji používáš?

Nabízeno bylo 6 možných odpovědí. Žáci měli vybrat, jaké činnosti na internetu nejčastěji provozují. Dle grafu č. 1 můžeme vidět, že nejčastější aktivitou na internetu jsou sociální sítě, které jsou v zastoupení 38 %, druhou nejčastější aktivitou je komunikace s lidmi (32 %). Tyto odpovědi nám říkají, že internet nejčastěji používají pro sociální účely. Dále 15 % k hraní her a po 5 % k zábavě, studiu. Dalších 5 % žáků, kteří odpověděli možností jiné do kolonky dopsali – práci nebo, hledání informací.

Graf č. 1: K jaké činnosti internet nejčastěji používáš?

Otázka č. 5: Víš, co znamená pojem kyberšikana?

Odpovědi byly dvě – ano nebo ne. Zde většina respondentů odpověděli kladně, 97 % má povědomí o tom, co znamená pojem kyberšikana. Zbýlé 3 % odpověděla, že si nejsou jistí, co tento pojem znamená.

Otázka č. 6: Co si představuješ pod pojmem „kyberšikana“?

Otázka byla otevřená, respondenti měli k dispozici prázdné políčko, do kterého mohli vyplnit, co tento pojem označuje. Otázka byla zvolená kvůli ověření předešlé otázky č. 5, zdali opravdu znají tento pojem. Nejvíce si pod pojmem kyberšikana představují šikanu pomocí internetu, šikanu přes elektronické zařízení (mobilní telefon, počítač, tablet) úmyslné obtěžování, ponižování, vyhrožování, týrání, šikanu prostřednictvím sociálních sítí. Někteří vypsali i projevy kyberšikany. V dotazníku se objevily i chybné odpovědi jako je označení kyberšikany slovy; otrava, závislost nebo soukromí, tyto odpovědi přiřazují těm 3 %, kteří zvolili neznalost pojmu kyberšikana v předchozí otázce č. 5. Dá se tedy říci, že žáci v podstatě znají význam a ty nejzákladnější formy kyberšikany. Zde jsou vypsány některé z odpovědí respondentů:

- *„Kyberšikana znamená někoho šikanovat, ale přes počítač, takže se nejedná o násilí fyzické, ale například přes sms, nebo messenger.“*
- *„Šikana lidí přes internet. Posměchy za různé fotky. Nabourávání účtu, aby si někdo udělal z někoho srandu. Nadávání formou zpráv.“*
- *„Šikana přes sociální sítě.“*
- *„Šikanování slabších jedinců přes internet.“*
- *Ponižování lidí přes sociální sítě. Ponižováním může být myšleno, zveřejňování trapných fotografií nebo videí druhé osoby.*
- *„Vydírání přes počítač nebo mobil.“*
- *„Závislost.“*

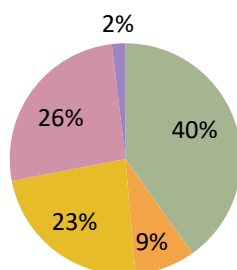
Otázka č. 7: Kde ses s tímto pojmem poprvé setkal/a ?

Respondenti měli vybrat z nabízených odpovědí, kde se poprvé setkali s pojmem kyberšikanou. Nejvíce žáků (40 %) se s kyberšikanou setkalo ve škole. Dále se s kyberšikanou setkali prostřednictvím internetu (26 %). Prostřednictvím médií se setkalo 23 %. Ve své domácnosti se 9 % setkalo s pojmem kyberšikanou. Zbýlé 2 % uvedlo možnost „jiné“ za kterou uvedli, že je s kyberšikanou seznámili kamarádi, anebo zvolili možnost, že se s kyberšikanou vůbec nikde nesetkali. Nabízené možnosti:

- Ve škole
- Doma
- Média (tv, časopis)
- Internet
- Jiné např.

Otázka č. 7

■ Ve škole ■ Doma ■ Média (tv, časopis) ■ Internet ■ Jiné

Graf č. 2: Kde ses s tímto pojmem poprvé setkal/a ?

Otázka č. 8: Setkal/a si se s kyberšikanou ve tvém okolí?

Tato otázka už směřovala ke kyberšikaně ne jako k pojmu, ale jako k samostatnému jevu. Otázka č. 8 je velmi podstatná stanovené předpoklady. Možnosti byly pouze dvě - ano nebo ne. Odpovědi na tuto otázku byly poměrně vyrovnané. Pro možnost ano hlasovalo 53 % respondentů, 47 % hlasovalo pro ne.

Otázka č. 9: Stalo se ti někdy, že tě opakovaně někdo pomocí internetu obtěžoval, urážel, zesměšňoval nebo i vyhrožoval?

Cílem této otázky bylo zjistit kolik procent žáků se s kyberšikanou setkali na vlastní kůži. I tento výsledek byl velmi vyrovnaný 49% středoškoláků si kyberšikanou prošli, 51 % nemá osobní zkušenost s tímto druhem šikany.

Otázka č. 10: Pokud ano, jak ti bylo? (vztek, smutek, strach...)

Na otázku č. 10 odpovídali pouze ti, kteří prošli kyberšikanou. Ze 150 dotazovaných odpovědělo 74 respondentů to je 49 % procent z celkového počtu. Tato otázka dala respondentům možnost rozepsat se, jaké měli při průběhu kyberšikany pocity, v závorce byly příklady, aby pochopili zadanou otázku. Nejvíce respondenty provázela úzkost a smutek, zmíněné bylo i psychické vyčerpání. Další odpovědi byly pocit naštvaní a vztek. Objevovaly se i odpovědi jako je pocit trapnosti a zesměšnění před veřejností. V odpovědích se našly i odpovědi jako je: „bylo mi to jedno“ a „beru to s nadhledem“.

Zde jsou vypsány vybrané příklady odpovědí pro představu:

- „Neřešila jsem to, lidi jsou tak zoufalí, že si musí dělat srandu z ostatních. Bylo mi jich spíš líto.“
- „Byla jsem nešťastná a moc se trápila kvůli mé pověsti.“
- „Cítil jsem bezmoc.“
- „Byl jsem dost naštvaný.“
- „Bála jsem se každý den, co přijde.“
- „Brečela jsem a byla smutná“
- „Už jsem starší a vím, že mi nemusí záležet na názorech cizích.“

Otázka č. 11: Pokud ano, jakým způsobem kyberšikana probíhala?

Respondenti, kteří v otázce č. 9 odpověděli, že se s kyberšikanou setkali, měli možnost vypsát do prázdného pole, jakým způsobem kyberšikana probíhala. Odpovědi na tuto otázku zaznamenávají širokou škálu projevů šikany. Nejčastěji se setkali s těmito projevy kyberšikany: zveřejňování nelichotivých fotek a videí, vyhrožující zprávy a hovory, zakládání skupin a webových stránek proti určité osobě, slovní napadání v komentářích a příspěvcích, zabíjení herní postavy ve hře, anonymní obtěžování zprávami.

Opět jsou uvedeny příklady odpovědí:

- „Dostávala jsem anonymní zprávy do messengeru přes falešné účty.“
- „Nechtěla jsem poslat své nahé fotky, tak mě začal muž urážet a denně posílat hnusné a výhružné zprávy.“
- „Byla o mně založena webová stránka, kde byly moje fotky a vtipky o mně“
- „Holky o mně založily chat, kde mě uráží a dělají si ze mě srandu, ten chat je pojmenovaný po mně (viděla jsem ho).“
- „Fotili si, jak mi leze pozadí z kalhot (sedím v první lavici).“
- „Pokud se to dá brát jako kyberšikana, tak probíhala přes CSKO (počítačová hra) neměl jsem šanci si s klukama zahrát, pořád na mě utočili.“
- „Dělali si legraci z mé profilové fotky.“
- „Psaní výhružných sms zpráv.“
- „Pořád mi někdo volal, když jsem to zvedl tak mi pouštěli zvuk - ZA 7 DNÍ ZEMŘEŠ.“

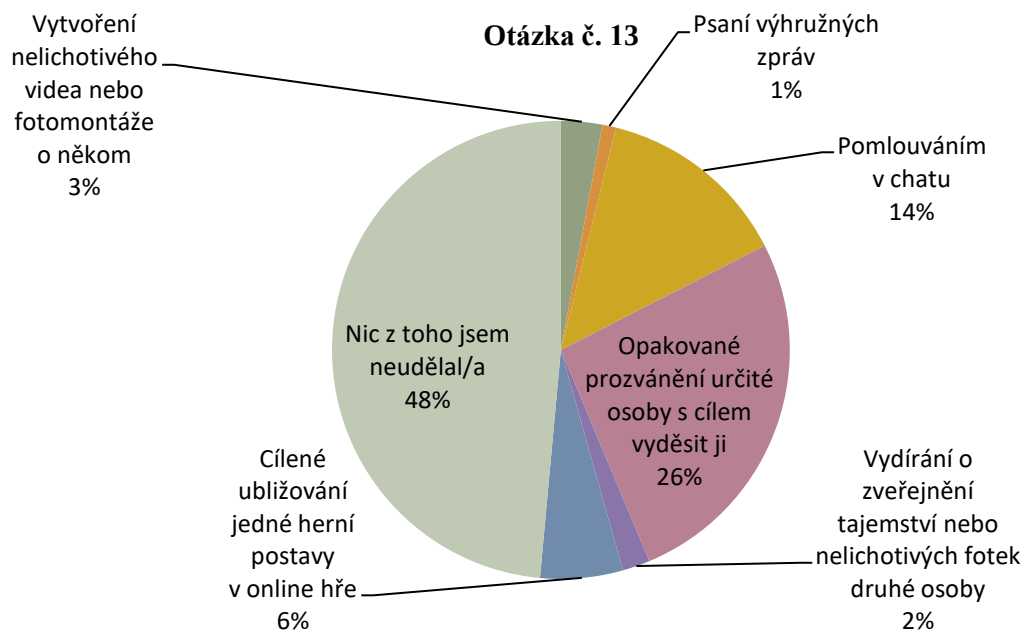
Otázka č. 12: Zesměšňoval/a jsi někdy někoho pomocí internetu?

37 % žáků přiznalo, že se dopustili toho, že někoho pomocí internetu zesměšňovali. Zbylých 63 % žáků tvrdí, že nikdy nikoho na internetu nezesměšňovali.

Otázka č. 13: Uděl/a jsi někdy něco z vypsanych situací?

V této otázce bylo dáno žákům 8 možností, které zachycují nejčastější projevy kyberšikany, otázkou bylo, zdali něco z vypsanych situací provedli. Pro lepší orientaci se můžeme podívat na graf, na kterém vyšlo, že 50 % žáků nic z vybraných situací nevykonalo, zbylých 50 % se dopustilo kyberšikany. Odpovědi jsou zaznamenány v grafu č. 13. Nabízené byly tyto možnosti:

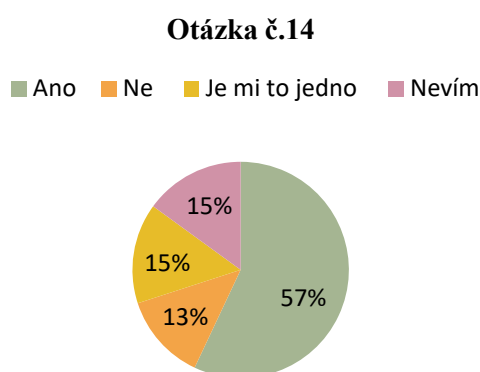
- Vytvoření zesměšňujících webových stránek nebo blogu o někom
- Vytvoření nelichotivého videa nebo fotomontáže o někom
- Psaní výhružných zpráv
- Pomlouváním v chatu
- Opakované prozvánění určité osoby s cílem vyděsit ji
- Vydírání o zveřejnění tajemství nebo nelichotivých fotek druhé osoby
- Cílené ubližování jedné herní postavy v online hře
- Nic z toho jsem neudělal/a

Graf č. 3: Uděl/a jsi někdy něco z vypsanych situací?

Otázka č. 14: Dbáš na své soukromí na sociálních sítích?

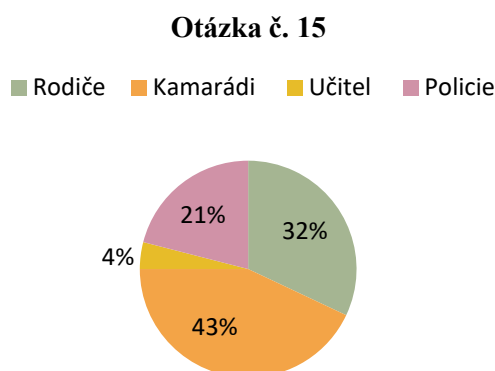
Respondenti měli vybrat z nabízených odpovědí, zda si hlídají své soukromí. Více než polovina, přesněji 57 % žáků, dbá na své soukromí, ale vzhledem k tomu, že internet není zcela bezpečným místem, mělo by se číslo pohybovat na vyšších procentech, než je výsledek. Zbýlá procenta žáků na své soukromí nedbají nebo ho neřeší. Odpovědi jsou zobrazeny v grafu č. 4:

Graf č. 4: Dbáš na své soukromí na sociálních sítích?

Otázka č. 15: Na koho by ses obrátil/a kdyby tě někdo kyberšikanoval?

Tato otázka byla preventivního charakteru, abych zjistila, jak by žáci postupovali a na koho se obrátili, kdyby se stali oběťmi kyberšikany. Jak ukazuje graf č. 5, jednoznačně převažuje odpověď, že by se žák svěřil kamarádům (43 %), dále rodičům (32 %), 21 % by to oznámilo policii a jen 4 % by tuto skutečnost svěřilo učitel.

Graf č. 5: Na koho by ses obrátil/a kdyby tě někdo kyberšikanoval?

6.6 Shrnutí výsledků dotazníku

Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké je povědomí žáků o pojmu kyberšikana. Dalším z cílů dotazníkového šetření bylo zjistit, kolik procent žáků se setkalo s projevy kyberšikany ve svém okolí nebo mělo osobní zkušenost.

Dotazník vyplnilo 150 žáků vybraných středních škol. Z odpovědí respondentů vyplývá, že na internetu tráví velké množství svého volného času. Většina respondentů nemá od rodičů stanovený časový limit, jsou bez časového omezení, a tím mohou být více ohroženi kyberšikanou.

Rozborem dat z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že respondenti dokázali vysvětlit pojem kyberšikana. Žáci středních škol vnímají kyberšikanu jako šikanu přes internet, šikanu přes elektronické zařízení (mobilní telefon, počítač, tablet) nebo jako úmyslné obtěžování, ponižování, vyhrožování, týrání, šikanu prostřednictvím sociálních sítí, tudíž pojem znají.

Další zásadní informací byly výsledky počtu žáků, kteří se s kyberšikanou setkali ve svém okolí, kdy výsledek přesahoval více než 50 %. Žáci, kteří se na vlastní kůži stali oběťmi kyberšikany, vypsali i konkrétní případy, jaký projev kyberšikany u nich proběhl a jak se cítili. V dotazníku se objevila též otázka, jestli i někdo z respondentů někoho kyberšikanoval, výsledek nebyl vůbec pozitivní: 50 % žáků samo použilo některou z forem kyberšikany.

Otázky, které se týkaly prevence, nedopadly rovněž příliš pozitivně; 43 % žáků nedbá na své soukromí na internetu a 43 % žáků by se v případě kyberšikany obrátilo na své kamarády, což není příliš dobré řešení.

V praktické části bakalářské práce byly stanoveny dva předpoklady:

První předpoklad zněl, že žáci středních škol mají povědomí o pojmu kyberšikana. Respondenti svým vyjádřením v dotazníku potvrdili, že znají pojem kyberšikana a dokážou ho i vlastními slovy popsat, navíc znají i konkrétní příklady projevů tohoto jevu. Přesněji 97 % žáků se pojmem kyberšikana setkalo. Toto číslo nám potvrzuje náš stanovený předpoklad.

Druhý předpoklad zněl, že v dnešní době se více než 50,90 % žáků středních škol se setkala s některým z projevů šikany ve svém okolí. Ačkoliv výsledky nejsou vůbec pozitivní i druhý předpoklad se potvrdil: 53 % žáků s projevy kyberšikany zkušenost mělo.

Závěr

Předložená práce se zabývala kyberšikanou. Cílem bylo zjistit, jaké je povědomí o tomto pojmu a kolik procent středoškolských žáků se s kyberšikanou setkalo ve svém okolí.

V teoretické části byly vysvětleny pojmy související s kyberšikanou: projevy šikany, jako jsou například vyloučení a ostrakizace, krádež hesla nebo i ty méně známé jako jsou flaming, happy slapping nebo kyberstalking. Práce popsala i média, prostřednictvím kterých se může kyberšikana šířit. Dále se bakalářská práce zaměřila na popis oběti a agresora a jejich typologie. Jsou zde rovněž uvedeny i možnosti prevence a naznačeny možnosti, kam by se měla oběť kyberšikany obrátit o pomoc. Všechny informace byly čerpány z odborné literatury nebo ověřených webových stránek.

Praktická část byla zaměřena na žáky vybraných středních škol a jejich zkušenosti s kyberšikanou. Pomocí dotazníkového šetření byly potvrzeny ověřované předpoklady. První předpoklad o povědomí žáků o kyberšikaně můžeme brát jako pozitivní výsledek, jelikož informovanost o tomto tématu je důležitá a může mít preventivní účinky.

Platnost druhého předpokladu byla rovněž ověřena, což však není příliš pozitivní zjištění. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že více než polovina žáků se s kyberšikanou setkala ve svém okolí, a někteří se v dotazníku přiznali, že i oni v minulosti někoho takto šikanovali. Výsledky byly zpracovány a popsány, u některých byla pro přehlednost připojena i grafická znázornění výsledků.

Závěrem lze konstatovat, že informovanost a povědomí o tématu kyberšikany je na dobré úrovni. Z výsledků je patrné, že kyberšikana začíná být velice nebezpečně se šířící problém. Možností prevence tohoto problému by bylo např. pořádat na školách častější přednášky zaměřené nejen na kyberšikanu a možnosti jejího řešení, ale především internetovou bezpečnost, protože výsledky, které se týkaly prevence kyberšikany nebyly příliš pozitivní. Většina žáků nedbá na ochranu svého soukromí a v domácnosti nemá stanované žádné limity při používání internetu. Žáci by měli znát rizika, která jim na internetu hrozí, ale hlavně by měli znát zásady, které pomohou tato rizika snížit. O to by se měla postarat nejen škola, ale i sami rodiče, kteří za své děti nesou odpovědnost.

Seznam použitých zdrojů

Bibliografické publikace

- ČAČKA, O., 1996. *Psychologie dítěte*. vyd. 2. Tišnov: SURSUM, ISBN 80-85799-03-0.
- ČÁP, D., 2010. *Minimalizace šikany a kyberšikana*. In Škola jako místo setkávání: sborník příspěvků z konference konané 19. dubna 2010. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta. ISBN 978-80-7308-310-6.
- ČERNÁ, A., 2013. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Praha: Grada, Psyché. ISBN 978-80-210-6374-7.
- ERIKSON, E., 2002. *Dětství a společnost*. Praha: Argo. ISBN 80-7203-308-8.
- FONTANA, D., 2014. *Psychologie ve školní praxi: příručka učitele*. vyd. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0741-2.
- KOLÁŘ, M., 2001. *Bolest šikanování: [cesta k zastavení epidemie šikanování ve školách]*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-513-X.
- KOLÁŘ, M., 2011. *Nová cesta k léčbě šikany*. vyd. 1. Praha: Portál, ISBN 978-807-3678-715.
- KOWALSKI a kol., 2008. *Cyberbullying: bullying in the digital age*. 2nd ed. Malden, MA: Wiley-Blackwell. ISBN 978-144-4334-814.
- KREJČÍ, V., 2010. *Kyberšikana: kybernetická šikana*. Studie. Olomouc, ISBN 978-80-254-7791-5.
- MAHDALÍČKOVÁ, J., 2011. *Trestní odpovědnost pedagogů a žáků v praxi*. Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta. ISBN 978-809-0382-3507.
- MARTÍNEK, Z., 2015. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5309-6.

- POKORNÝ, V., TELCOVÁ J., TOMKO A., 2003. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*. vyd. 3., rozš. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky. ISBN 8086568040.
- ROGERS, V., 2011. *Kyberšikana: pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty*. Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-984-2.
- ŠEVČÍKOVÁ, A., 2014. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, Psyché. ISBN 978-80-210-7527-6.
- VAŠUTOVÁ, M., 2010. *Proměny šikany ve světě nových médií*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. ISBN 978-80-7368-858-5.

Internetové zdroje

- BELSEY, B., 2012. *Cyberbullying: An Emerging Threat to the “Always On” Generation.* [online]. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z http://www.cyberbullying.ca/pdf/Cyberbullying_Article_by_Bill_Belsey.pdf.
- CENTRUM BEZPEČNĚJŠÍHO INTERNETU, 2012. *Kyberšikana ve školním prostředí: Metodický materiál pro pedagogické pracovníky.* NCBI., Národní [online]. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: www.ncbi.cz/category/6-metodiky-ucebni-materialy?download=38.
- CENTRUM PREVENCE RIZIKOVÉ VIRTUÁLNÍ KOMUNIKACE, 2008. *E-bezpečí* [online]. Pedagogické fakulty Univerzity Palackého [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz>.
- KOPECKÝ, K., 2018. *K diagnostice kyberšikany.* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1351>.
- KREJČÍ, V., 2010. *Kybernetická šikana (studie)* [online]. [cit. 2019-10-01]. Olomouc. ISBN 978-80-254-7791-5. Dostupné z: http://prvok.upol.cz/index.php/ke-staeni/cat_view/20-studijni-materialy-studie-apod.
- LIVINGSTONE S., 2011. *Risks and safety on the internet: the perspective of European children* [online]. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: <http://eprints.lse.ac.uk/33731/1/Risks%20and%20safety%20on%20the%20internet%28lsero%29.pdf>.
- MINIMALIZACE ŠIKANY, 2007. *Škola a šikana.* [online]. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: <http://www.minimalizacesikany.cz/2015-03-12-15-14-13/o-programu-mis>.
- NÁRODNÍ CENTRUM BEZPEČNĚJŠÍHO INTERNETU, 2006. *Saferinternet* [online]. [cit. 2019-10-01]. Dostupné na WWW: <http://www.saferinternet.cz>.

- POLICIE ČR, 2018. *Pravidla bezpečného chování na internetu a komunikace na sociálních sítích*. [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pravidla-bezpecneho-chovani-na-internetu-a-komunikace-na-socialnich-sitich.aspx>.
- PREVENCE-PRAHA.CZ, 2014. *Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu*. [online]. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: <http://www.prevence-praha.cz/vyzkumy>.
- VÝZKUM MINIMALIZACE ŠIKANY. 2010. *Šikana – projekt Minimalizace šikany: Kyberšikana na českých školách*. [online]. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: www.minimalizacesikany.cz/images/stories/vyzkum2010/vyzkum_tiskovka_web.doc
- WILLARD, N., 2007. *Educator's Guide to Cyberbullying and Cyberthreats* [online]. [cit. 19. 10. 2019]. Center for Safe and Responsible Use of the Internet, Dostupné z: <http://www.accem.org/pdf/cbcteducator.pdf>.

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník ohledně kyberšikany ve škole

Příloha A

Dotazník ohledně kyberšikany ve škole

Ahoj, jsem studentka Technické Univerzity v Liberci a studuji obor speciální pedagogika. Provádím pro svoji bakalářskou práci výzkum, týkající se kyberšikany. Prosím tě, abys mi své odpovědi zaškrtnl/a a popřípadě u některých otázek doplnil/a údaje. Tento výzkum je anonymní a bude sloužit jen pro studijní účely. Předem mockrát děkuji za vyplnění dotazníku. Vyplnit můžeš jen jednu odpověď. Nepodepisuj se!

1. Tvé pohlaví? (zaškrtni)

☐ Žena

☐ Muž

2. Jak často jsi připojený/á k internetu? (zaškrtni)

☐ Jednou týdně

☐ Několikrát za týden

☐ Každý den

☐ Nepoužívám internet

3. Máš od rodičů stanovený časový limit, kolik času můžeš trávit na internetu? (zaškrtni)

☐ Ano

☐ Ne

4. K jaké činnosti internet nejčastěji používáš? (zaškrtni pouze jednu možnost)

☐ Sociální sítě

☐ Hraní her

☐ Komunikace s lidmi

☐ Zábava

☐ Ke studiu

☐ Jiné např. _____

5. Víš, co znamená pojem kyberšikana? (zaškrtni)

☐ Ano

☐ Nejsem si jistý/á, co znamená

6. Co si představuješ pod pojmem „kyberšikana“ ? (napíš)

7. Kde ses s tímto pojmem poprvé setkal/a? (zaškrtni)

- ☐ Ve škole
- ☐ Doma
- ☐ Média (tv, časopis)
- ☐ Internet
- ☐ Jiné např. _____

8. Setkal/a si se s kyberšikanou ve tvém okolí? (zaškrtni)

- ☐ Ano
- ☐ Ne

9. Stalo se ti někdy, že tě opakovaně někdo pomocí internetu obtěžoval, urážel, zesměšňoval nebo i vyhrožoval? (zaškrtni)

- ☐ Ano
- ☐ Ne (přeskoč otázku č. 9 a 10)

10. Pokud ano, jak ti bylo (vzteky, smutek, strach...) ? (napíš)

11. Pokud ano, jakým způsobem kyberšikana probíhala? (napíš)

12. Zesměšňoval/a jsi někdy někoho pomocí internetu? (zaškrtni)

- ☐ Ano
- ☐ Ne

13. Uděl/a jsi někdy něco z vypsanych situací? (zaškrtni)

- Vytvoření zesměšňujících webových stránek nebo blogu o někom
- Vytvoření nelichotivého videa nebo fotomontáže o někom
- Psaní výhružných zpráv
- Pomlouváním v chatu
- Opakované prozvánění určité osoby s cílem vyděsit ji
- Vydírání o zveřejnění tajemství nebo nelichotivých fotek druhé osoby
- Cílené ubližování jedné herní postavy v online hře
- Nic z toho jsem neudělal/a

14. Dbáš na své soukromí na sociálních sítích? (zaškrtni)

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Je mi to jedno
- ☐ Nevím

15. Na koho by ses obrátil/a kdyby tě někdo kyberšikanoval? (zaškrtni)

- ☐ Rodiče
- ☐ Kamarádi
- ☐ Učitel
- ☐ Policie